

MILJØ-
DIREKTORATET

REVISJONSRAPPORT

ELKEM AS BREMANGER
Gunnar Scheldrups veg 1
6723 Svelgen

Oslo, 8. juni 2015

Deres ref.:
Torstein Ask

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/259
Saksbehandler:
Ole Jakob Birkenes

Revisjonsrapport: Revisjon ved Elkem Bremanger

Kontrollnummer: 2015.007.R.miljodir

Kontaktpersoner ved revisjonen:

Fra virksomheten:
Torstein Ask

Fra Miljødirektoratet:
Ole Jakob Birkenes

Andre deltagere fra virksomheten:
Leo Cirotzki

Andre deltagere fra Miljødirektoratet:
Heidi Mollan Jensen
Ellen Margrethe Svinndal

Resultater fra revisjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra revisjonen som ble presentert hos Elkem Bremanger under sluttmøtet den 29. mai 2015. Revisjonen ble gjennomført i tidsrommet 26. - 29. mai 2015. Rapporten er å anse som endelig.

Miljødirektoratet avdekket 4 avvik og ga ingen anmerkninger under revisjonen.

Avvik:

Virksomheten har innført energistyringssystem, men dette har enkelte mangler og er ikke fullt ut implementert i virksomheten

Virksomhetens praksis ved håndtering av farlig avfall er noe mangelfull

Virksomhetens gjennomføring av substitusjonsplikten er mangelfull

Virksomhetens måleprogram er mangelfullt

Anmerkninger:

Ingen forhold ble anmerket under revisjonen.

Avvik er nærmere beskrevet fra side 5 og utover i rapporten.

Elkem Bremanger må sende en skriftlig bekreftelse innen 25. september 2015 som dokumenterer at avvik er rettet.

Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 4.

8. juni 2015	Ole Jakob Birkenes	Einar Knutsen
dato	kontrollør	seksjonssjef

Kopi av rapporten sendes til:

- Fylkesmannen i Sogn og Fjordane ved miljøvernavdelingen
- Bremanger kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: ELKEM AS BREMANGER	
Organisasjonsnr.: 973095331	Eies av: 911382008
Bransjenr. (NACE-kode): 20.130 - Produksjon av andre uorganiske kjemikalier	

Kontrollert enhet

Navn: Elkem Bremanger	Anleggsnr.: 1438.0002.01
Kommune: Bremanger	Fylke: Sogn og Fjordane
Anleggsaktivitet: Metallurgisk industri	Gebysats:
Tillatelse gitt: 16. april 2013	Sist endret:

2. Bakgrunn for revisjonen

Formålet med revisjonen er å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Miljødirektoratet har blant annet undersøkt om:

- virksomhetens system for internkontroll er hensiktsmessig og dekkende
- aktiviteter utføres slik som beskrevet og uttalt
- virksomheten når sine mål og driver sin virksomhet innenfor egne rammer og de rammene som myndighetene har satt

Revisjonen ble gjennomført ved å:

- granske dokumenter
- intervju sentralt plasserte personer i organisasjonen
- verifisere (ved stikkprøvekontroll) at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis

Revisjonens tema

- internkontroll
- utslippskontroll
- avfallshåndtering
- tillatelse
- energistyring
- forbudte og strengt regulerte stoffer
- substitusjon

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under revisjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under revisjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter revisjonen

Elkem Bremanger plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Miljødirektoratet skal kunne avslutte saken, må Elkem Bremanger innen 25. september 2015 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (post@miljodir.no) til Miljødirektoratet v/Ole Jakob Birkenes.

4. Varsel om tvangsmulkt for retting av avvik

Miljødirektoratet varslar herved at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt (*jf. forurensningsloven § 73*) dersom vi ikke har mottatt en skriftlig bekreftelse på at avvik er rettet innen 25. september 2015. Tvangsmulkten vil påløpe dersom vi ikke har mottatt en bekreftelse på at avvik er rettet innen 4 uker etter at vedtaket om tvangsmulkt ble fattet.

En eventuell tvangsmulkt vil være et engangsbeløp på kr 50 000,-.

Dere har anledning til å kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarer må sendes til Miljødirektoratet innen to uker etter at denne rapporten er mottatt.

5. Gebyr for revisjonen

Elkem Bremanger er ved denne revisjonen plassert i gebyrsats 2 (*jf. varselbrev fra Miljødirektoratet datert 18. mars 2015*). Dette betyr at dere skal betale kr. 142 600,- i gebyr for revisjonen. Faktura ettersendes. Vedtaket om gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens § 39-8 om gebyr for systemrevisjon (flerdagstilsyn).

Gebyrets størrelse kan eventuelt klages inn til Klima- og miljødepartementet (*jf. forvaltningsloven § 28*). Klagefristen er tre uker fra 8. juni 2015. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Miljødirektoratet. Miljødirektoratet viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

6. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på www.miljodirektoratet.no (*jf. offentleglova*).

7. Avvik

Vi fant følgende avvik under revisjonen:

Avvik 1

Virksomheten har innført energistyringssystem, men dette har enkelte mangler og er ikke fullt ut implementert i virksomheten

Avvik fra:

Tillatelsen til virksomhet etter forurensningsloven, datert 16. april 2013 (Tillatelsen) pkt 8 Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter. (Internkontrollforskriften) § 5.2, pkt 4 (mål), 5 (ansvar), 6 (handlingsplan)

Kommentarer:

Virksomheten skal ha et system for kontinuerlig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon i anleggene. Energistyringssystemet skal være i samsvar med norsk standard for energiledelse og inngå i bedriftens internkontroll. Virksomheten skal videre i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi internt og eksternt.

Virksomhetens overskuddsenergi brukes flere ulike steder i Svelgen utenfor virksomhetens område via selskapet Miljøvarme, for eksempel fotballbane, svømmebasseng, hotell, barnehage, legesenter, fiskefarm, isfri vei til ovn 5 med mer. I tillegg er en del energisparetiltak allerede gjennomført internt i virksomheten, for eksempel kulepunkt 1, 3 og 4 som nevnt i revisjonsrapport 2013.005.R.miljodir. Kulepunkt 2 er i gang.

Det er gjennomført energikartlegging av eksternt firma (Norsk energi) i 2008 og 2013 og intern kartlegging er gjennomført i 2013/2014 som forarbeid til energiledelsessystemet som ble innført juni 2014. Energieffektivisering er en del av ledelsens gjennomgang. Det er hittil ikke gjennomført en revisjon av energiledelsessystemet, men det står på plan for første halvdel av 2015. Det skal også lages et prosesskart/organisasjonskart for energiledelse ila 2015.

Det finnes en innkjøpsrutine/prosjektrutine der energieffektivisering er et av kriteriene, men denne er foreløpig ikke anvendt.

Det er ikke skrevet avvik på energieffektivitet i avvikssystemet det første året etter at systemet er innført.

Vi fant følgende mangler ved energistyringssystemet:

- Gjennom virksomhetens internkontroll skal det beskrives hvordan ansvar og oppgaver er fordelt. Den som er ansvarlig for energiledelsessystemet har ikke dette i sin stillingsbeskrivelse.
- Mål for energistyring bør være så konkrete som mulig og organisert på en slik måte at de kan følges opp i for eksempel ledelsens gjennomgang og bekjentgjøres blant de ansatte. Det er ikke laget konkrete mål for energieffektivisering for Elkem Bremanger utover det som er formulert i Enova-støttede prosjekter. Det er følgelig heller ikke kommunisert mål eller indikatorer i bedriften annet en energi/produsert tonn for ovn 2, 4 og 5.
- Det finnes en handlingsplan for ENOVA-støttede prosjekter, men det mangler en handlingsplan for andre energieffektiviseringstiltak som skal finansieres av virksomheten. Det finnes en tabell for tiltak med fire kriterier for vekting. Det ble opplyst under revisjonen at bruk av skalaen for de ulike kriteriene ikke var fullstendig innarbeidet og at bruk av skalaen er under revurdering. Tiltakslisten vil kunne være et godt grunnlag for å lage en handlingsplan.

Rutinene kan oppdateres med hvor ofte eller hva som vil generere en ny energikartlegging.

Avvik 2

Virksomhetens praksis ved håndtering av farlig avfall er noe mangelfull

Avvik fra:

Internkontrollforskriften §5, punkt 5.

Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (Avfallsforskriften) §11-5

Tillatelsen punkt 11.4

Kommentarer:

Virksomheten opplyser at det ikke blir generert farlig avfall fra virksomhetens ordinære produksjon og det alt vesentlige av biprodukter omsmeltes til produkt eller omsettes. Farlig avfall ved virksomheten er i all hovedsak spillolje, maling, slam fra oljeutskiller og lignende. Farlig avfall lagres i to merkede containere med oppsamling. Det er etablert rutine hvor håndtering, sortering, deklarerer og transportbestilling er beskrevet. I rutinen er det gitt eksempler på hva som er farlig avfall. Denne listen kunne eventuelt vært oppdatert og avfallskode/EAL kode på de fraksjoner som er levert senere år kunne vært inkludert for å lette utfylling av deklarasjonsskjema og sikre konsistent deklarerer. Eventuelt kunne dette også vært inkludert på merkingen i avfallscontainere. Praksis for virksomhetens avfallshåndtering må forbedres på følgende punkter.

- I virksomheten er det ikke klart beskrevet i stillingsinstruks hvem som har ansvaret for farlig avfall og informasjonen om levering av farlig avfall blir ikke samlet på ett sted. Stikkprøver viste at det var levert farlig avfall i 2014 til en annen aktør en man normalt forholder seg til og disse leveransene var ikke kommunisert internt og ble ikke rapportert i egenkontrollrapporten til Miljødirektoratet.
- I containerne for farlig avfall var det i all hovedsak merket hvor de forskjellige avfallstypene skulle plasseres. Imidlertid var det noe avfall som var plassert feil og noe av denne emballasjen var umerket.

Avvik 3

Virksomhetens gjennomføring av substitusjonsplikten er mangelfull

Avvik fra:

Avvik fra tillatelsen punkt 6

Kommentarer:

Substitusjonsplikten innebærer at den enkelte virksomhet må vurdere sin kjemikaliebruk og gå over til mindre skadelige alternativer der det kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe. Alle virksomheter som yrkesmessig bruker produkter som inneholder helse- og miljøskadelige kjemikalier, skal vurdere substitusjon.

Kravene som følger av substitusjonsplikten skal innarbeides i bedriftens internkontroll. Alle vurderinger som blir gjort i forhold til substitusjon skal dokumenteres skriftlig.

Det er viktig å identifisere de stoffene som har de farligste egenskapene og begynne med å erstatte disse. Miljødirektoratet har fokus på de stoffene som står på miljømyndighetenes liste over prioriterte miljøgifter og kandidatlisten i EU.

Stikkprøvekontroll for laboratoriets kjemikalier i bedriftens system (EcoOnline) viste at dette ikke var gjort.

Avvik 4

Virksomhetens måleprogram er mangelfullt

Avvik fra:

Avvik fra Tillatelsen punkt 11.2

Kommentarer:

Det ble innført innførte nye krav til utslippsmålinger med virkning fra 1. januar 2012. Alle berørte bedrifter ble varslet i brev fra oss datert 10. desember 2010. Det vises forøvrig til faktaark TA-2748/2010 «Forventninger til industriens måleprogram» og veileder M-6/2013 «Industrielle måleprogram, hvordan sikre god kvalitet på utslippsdata»

Virksomheten har et måleprogram for de parametere som er omfattet av tillatelsen. Imidlertid er det noen mangler:

- Målinger av vann fra oljeutskiller er ikke inkludert i måleprogrammet
- Det er ikke gjort vurderinger av frekvens for prøvetaking utfra usikkerhetsvurderinger, variasjoner i utslipp osv.
- Det er ikke oppgitt prøvetakingspunkt og om disse avviker fra standard. Det fremgår heller ikke i rapport fra konsulent at standard er fraveket med hensyn til prøvetakingspunkt.
- Måleprogrammet er ikke oppdatert i forhold til hvordan målinger foretas. (Blant annet utfører Molab utslippsmålinger i stedet for Elkem Technology)
- Utslipp fra Hovedfilteranlegget skal ifølge pålegg fra Miljødirektoratet (17.12.2013) vurderes med gradering av synlig utslipp. Dette skal gi grunnlag for beregning av totalt utslipp gjennom året ved hjelp av fastsatt formel. Faktor til formelen skal etableres og det skal være tredjepartsverifikasjon av beregningsgrunnlaget. Det er ikke framlagt dokumentasjon på at nytt måle- og beregningsregime er implementert. Rutine «Konsesjon for utslipp fra smelteovnene» (ID 10120) viser i punkt 2 til en annen verdi for «Synlige utslipp» enn i den nye metoden og til en grense for utslipp på 1% av driftstiden som ikke finnes igjen i tillatelsen.
- Det er krav for bedrifter å måle rapporteringspliktige forbindelser som er sluppet ut til miljøet. En oversikt over rapporteringspliktige forbindelser er oppført i veileder til bedriftenes egenkontrollrapportering og i vedlegg I i tillatelsen. Overflatevann blir i hovedsak ledet til sjø via kummer i egne rørnett. Virksomheten har ikke gjort analyser av overflatevannet eller overløp fra spyleplass og «sedimenteringsbasseng ildfast» og kan ikke dokumentere at det ikke inneholder rapporteringspliktige forbindelser.
- Virksomheten deltar ikke i ringtester for analyse av utslipp til vann. Dette ble også påpekt ved revisjon i 2013 men ikke besvart.

8. Anmerkninger

Ingen forhold ble anmerket under revisjonen.

9. Andre forhold

Ved Miljødirektoratets revisjon i 2013 ble det gitt avvik på at det var periodiske og synlige diffuse utslipp fra ovnshallene som gikk over tak eller piper. I etterkant av revisjonen opplyste Elkem at tiltak skulle iverksettes ved å bytte spjeld i ovnshus 2 - 4 i slutten av 2015.

Miljødirektoratet observerte også ved årets revisjon at det fortsatt er diffuse utslipp over tak og pipe i ovnshus 2 - 4 og også over ovn 5. Elkem Bremanger opplyser at følgende arbeider skal iverksettes for å avbøte på dette:

- September 2015: etablering av tapperøksavsug ved ovn 4
- Våren 2016: omfôring av ovn 2, spjeld skiftes og tapperøkavsug installeres
- 2017: totalrenovering av ovn 5. Dette innebærer omfôring av ovn, ny ovnshette, etablering av nytt tapperøkavsug og arbeider på skorstein.

Elkem Bremanger beregner i dag diffuse støvutslipp fra ovnshall ved hjelp av en bransjefaktor. Virksomheten ser nå på muligheten for gjøre kontinuerlige støvmålinger under tak i ovnshallen. Dette for å overvåke arbeidsmiljø og driftsforhold, men også for å komme frem til sikrere utslippstall.

10. Gjennomføring

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

- Åpningsmøte 26. mai 2015: Informasjon fra Miljødirektoratet om gjennomføringen av revisjonen
- Intervjuer og verifikasjoner fra 26. mai 2015 til 29. mai 2015.
 - 11 personer ble intervjuet
 - befaringer til følgende steder:
 - Silgrainanlegget
 - Ovnshus 2-4
 - Ovnshus 5
 - Hovedfilteranlegget (Kupa)
- Avsluttende møte 29. mai 2015: Oppsummering med presentasjon av resultatene.

I vedlegg 1 har vi satt opp en oversikt over deltakerne på revisjonen.

11. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for revisjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Miljødirektoratet

Deltagere ved Miljødirektoratets revisjon ved Elkem Bremanger, 26. - 29. mai 2015

I tabellen under har vi satt opp en oversikt over funksjonene til de personene som deltok under åpningsmøtet og det avsluttende møtet. Intervjuene er også med i tabellen.

Funksjon	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Drift og vedlikeholdsansvarlig, renseanlegg	X	X	X
Verksjef Silisium, Plassjef	X	X	
Prod. Sjef. Foundry	X		
Produksjonssjef ovn 5	X	X	X
Prosessingeniør ovn 5	X	X	X
Produksjonssjef Silgrain	X	X	X
Verksjef Foundry	X	X	X
Ytre Helse- og Miljøkoordinator	X	X	X
HMS- sjef	X	X	X
Inkjøpssjef	X	X	X
Driftsleder transport	X	X	
Laboratoiesjef		X	
Metallurg ovn 2-4			

Miljødirektoratets revisjonsgruppe:

Ole Jakob Birkenes, revisjonsleder

Heidi Mollan Jenssen, revisor

Ellen Margrethe Svinndal, saksbehandler

Dokumentunderlag for Miljødirektoratets revisjon ved Elkem Bremanger, 26. - 29. mai 2015

Nedenfor har vi satt opp en liste over dokumenter som var spesielt viktige som dokumentunderlag for revisjonen, og som går utover lover forskrifter og lignende (for eksempel fra virksomhetens prosedyresamling):

- Stillingsbeskrivelser
- Kartlegging, analyse og samsvarsvurdering av energiaspekter (ID 23850)
- Energiledelsessystem ved Elkem Bremanger, datert 23.05.2014 (til høring)
- 2014 ED Måleprogram Bremanger
- 113-01 Drift av akuttutslipps system (ID 16875)
- Konesjon for utslipp fra smelteovnene (ID 10120)